

STORTINGET

Innst. 467 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:210 LS (2024–2025)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen og Tobias Drevland Lund om å forsvare normalarbeidsdagen, styrke fagbevegelsens innflytelse og reversere tidligere svekkelser av arbeidsmiljøloven

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i arbeidsmiljøloven, slik at søknader om bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid til Arbeidstilsynet som begrunnes med at arbeidstakerne arbeider utenfor sitt hjemsted og har behov for friperioder, må ha som forutsetning at arbeidsgiver har sendt arbeidstakerne på oppdrag.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer i arbeidsmiljøloven, slik at deltidsarbeidende får overtidsbetalt for ekstraarbeid ut over avtalt stillingsbrøk, og ikke etter at vedkommende har arbeidet mer enn 40 eller 37,5 timer per uke.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at ansatte i varehandelen omfattes av arbeidsmiljølovens vern mot natt- og søndagsarbeid.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at det stilles lignende krav for aleinearbeid som for nattarbeid, altså at det kun kan tillates når det er helt nødvendig. Ansatte som jobber aleine eller om natta,

må ha tilgang til umiddelbar hjelp fra vektere ved behov, og hvis dette ikke er mulig, kan ikke aleinearbeid skje.

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at bedrifter med tariffavtaler blir prioritert ved offentlige oppdrag.
- Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle steder som har fått status som 'typisk turiststed' i henhold til helligdagsfredloven, og komme tilbake til Stortinget med nye og strengere regler for å oppnå slik status. Reglene skal inneholde en tidsbegrensning for hvor lenge et sted kan ha status som 'typisk turiststed' før det må søkes på nytt.
- Stortinget ber regjeringen sette alle søknader om å få status som 'typisk turiststed' i henhold til helligdagsfredsloven i bero frem til nye kriterier for å oppnå slik status er lagt frem.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 24. april 2025 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 4. mai 2025 følger vedlagt. Svarbrevet ligger som vedlegg til innstillingen.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for skriftlige innspill.

Komiteen har avgitt to innstillinger til Representantforslag 210 LS, en S-del, som omhandler representantforslagets bokstav B, og en L-del, som omhandler representantforslagets bokstav A. Lovforslaget blir behandlet i Innst. 466 L (2024–2025).

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tone E. Berge Hansen, Per Vidar Kjølmoen, Torbjørn Vereide og Bente Irene Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstøl og lederen Freddy André Øvstegård, fra Senterpartiet, Stian Bakken, og fra Rødt, Emma Watne, viser til Representantforslag 210 LS (2024–2025) fra Rødt om å forsvare normalarbeidsdagen, styrke fagbevegelsens innflytelse og reversere tidligere svekkelser av arbeidsmiljøloven.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne fremmer en rekke forslag som blant annet omhandler direkte lovendringer i arbeidsmiljølovens regler om gjennomsnittsberegning av arbeidstid, endringer i reglene om overtidbetaling for deltidsansatte, innstramminger i reglene om hva som skal regnes som turiststed etter helldagsfredloven, å sikre at bedrifter med tariffavtaler blir prioritert ved offentlige oppdrag, og endringer i reglene om natt- og søndagsarbeid for ansatte i varehandelen og ansatte som jobber alene om natten.

Komiteen viser til at i denne innstillingen er representantforslagets bokstav B behandlet, det vil si anmodningsforslagene. Det vises til Innst. 466 L (2024–2025), der representantforslagets bokstav A er behandlet, det vil si lovforslaget.

Komiteen viser til partienes merknader under representantforslagets ulike forslag under.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Arbeiderparti-Senterparti-regjeringens ambisjoner i Hurdalsplattformen om å styrke arbeidstakeres rettigheter i et arbeidsliv i endring. Disse medlemmer vil fremheve høy organisasjonsgrad og sterke fagorganisasjoner på både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden som kjernen i den norske arbeidslivsmodellen. Den norske arbeidslivsmodellen har gitt oss et arbeidsliv med høy produktivitet og et samfunn med høy tillit og stor omstillingsevne.

Disse medlemmer mener den norske arbeidslivsmodellen gir Norge et unikt konkurransefortrinn. Samtidig utgjør det organiserte arbeidslivet førstelinjeforsvaret mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og konkurransevridning mellom virksomheter.

Disse medlemmer ønsker et organisert og trygt arbeidsliv som bygger på hele, faste og direkte stillinger.

Et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har gjennom stortingsperioden tatt initiativ til og gjennomført flere endringer for å styrke det organiserte arbeidslivet og arbeidstakeres rettigheter spesielt. Disse medlemmer viser her til at det i denne stortingsperioden etter forslag fra Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen blant annet har blitt gjennomført en dobling av fagforeningsfradraget, kollektiv søkmålsrett ved ulovlig innleie er gjeninnført, arbeidstakeres rettigheter i forbindelse med nedbemanning i konsern er styrket, det er innført pensjon fra første krone, den generelle adgangen til å ansette folk midlertidig er opphevet, og regelverket for innleie fra bemanningsforetak er strammet inn. Samtidig erkjenner disse medlemmer at utfordringene med useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet ikke er løst med dette. Disse medlemmer mener utfordringene vi står overfor nå og i årene fremover, med stadig økende alvorlighetsgrad på arbeidslivskriminalitetssakene, fordrer tydelige lovbestemmelser, tilstrekkelige hjemler og et godt samspill med partene i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser videre til regjeringens handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet som ble lagt frem 1. oktober 2022. Disse medlemmer merker seg statsminister Jonas Gahr Støres uttalelser på LO-kongressen 7. mai 2025 om at regjeringen vil komme med en ny handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at forslagene samlet sett innebærer en betydelig endring av maktbalansen i arbeidslivet og et uheldig inngrep i partenes frie forhandlingsrom. Et fleksibelt og balansert regelverk er avgjørende for å sikre verdiskaping, høy sysselsetting og tilpasning til ulike bransjers behov.

Disse medlemmer viser til at flere av forslagene legger opp til en standardisering av arbeidstid og organisasjonsmønstre som i liten grad hensyntar et moderne og mangfoldig arbeidsliv. Samtidig vil mange av tiltakene innebære mer byråkrati og mindre lokal tilpasning.

Etter disse medlemmers vurdering er det ikke behov for ytterligere regulering av forhold som i dag i stor grad håndteres godt gjennom dialog mellom arbeidsgivere og arbeidstakere. For mye detaljstyring fra politisk hold svekker partsmodellen og undergraver arbeidsgivers mulighet til å lede og organisere virksomheten.

Disse medlemmer støtter derfor ikke forslagene i Representantforslag 210 LS (2024–2025), S-delen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at forslagsstillerne blant annet vil stramme inn på adgangen til å gjennomsnittsberegne arbeidstid etter arbeidsmiljøloven kapittel 10. Disse medlemmer

ønsker ikke å innskrenke adgangen til gjennomsnittsberegning av arbeidstid, hverken i antall timer eller at en fagforening med innstillingsrett må godkjenne unntak i større grad enn i dag. Tvert imot bør det vurderes om reglene for gjennomsnittsberegning bør justeres i motsatt retning, da de treffer dårlig og setter begrensninger for hvordan for eksempel sesongarbeidere jobber i landbruket. Flere bransjer, inkludert statsrådets eget departement, bryter arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid jevnlig. Det viser bare at det er et behov for større fleksibilitet i deler av arbeidslivet. Disse medlemmer viser til at Høyre ønsker å legge til rette for fremtidsrettede arbeidslivsreguleringer som ivaretar behovet for fleksibilitet og tilpasning for arbeidstakere og arbeidsgivere, og åpne for delvis uavhengige stillinger med sterkere vern enn dagens uavhengige stillinger.

Disse medlemmer viser videre til regulering av søndagsåpne butikker og er ikke enige med forslagstillerne i at denne adgangen bør strammes inn ytterligere. Disse medlemmer mener kommunene selv må få bestemme hvorvidt det skal være tillatt med søndagsåpne butikker i hele eller deler av kommunen, og vil avskaffe begrensninger som gjelder butikkers størrelse.

Representantforslagets forslag 1

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og at statsråden vil invitere partene til dialog rundt spørsmål som omhandler gjennomsnittsberegning av arbeidstiden.

Komiteens medlem fra Senterpartiet er kjent med at enkelte fagforeninger og arbeidstakere opplever press på å inngå avtaler om gjennomsnittsberegning av arbeidstid. Med virkning fra 1. januar 2015 kan arbeidsgiver og arbeidstaker skriftlig avtale at den alminnelige arbeidstid kan ordnes slik at den i løpet av en periode på høyst 52 uker i gjennomsnitt ikke blir lenger enn foreskrevet i § 10-4, men slik at den alminnelige arbeidstiden ikke overstiger ti timer i løpet av 24 timer og 48 timer i løpet av sju dager, jf. arbeidsmiljøloven § 10-5. Det ble fra samme tidspunkt tatt inn følgende i § 10-5:

«Grensen på 48 timer i løpet av sju dager kan gjennomsnittsberegnes over en periode på åtte uker, likevel slik at den alminnelige arbeidstiden ikke overstiger 50 timer i noen enkelt uke.»

Dette medlem støtter forslag 1 i representantforslaget.

Komiteens medlem fra Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i arbeidsmiljøloven, slik at søknader om bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid til Arbeidstilsynet som begrunnes med at arbeidstakerne arbeider utenfor sitt hjemsted og har behov for friperioder, må ha som forutsetning at arbeidsgiver har sendt arbeidstakerne på oppdrag.»

Representantforslagets forslag 2

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet merker seg at Arbeids- og inkluderingsdepartementet har invitert partene i arbeidslivet til en eksternt ledet arbeidsgruppe, og at det vil bli lyst ut FoU-prosjekt som skal legge frem sine forslag innen 1. september 2026. Disse medlemmer mener det vil være lite formålstjenlig å vedta endringer i forkant av et slikt arbeid, og støtter ikke forslagsstillers ønske om å gjøre endringer uten dialog med partene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer i arbeidsmiljøloven, slik at deltidsarbeidende får overtidsbetalt for ekstraarbeid ut over avtalt stillingsbrøk, og ikke etter at vedkommende har arbeidet mer enn 40 eller 37,5 timer per uke.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er gode grunner for at deltidsarbeidende skal ha overtidsbetalt for ekstraarbeid ut over avtalt stillingsbrøk. Dette vil begrense deltidsarbeidende med lave stillingsbrøker hvor det blir brukt mye overtid for ekstraarbeid. Dette medlem vil imidlertid avvende vedtak til arbeidsgruppen som statsråden viser til, har lagt frem sine forslag;

«[...] Arbeids- og inkluderingsdepartementet har invitert partene i arbeidslivet til en eksternt ledet arbeidsgruppe som skal analysere dommen fra EUDomstolen, utrede handlingsrommet og eventuelle behov for endringer i regelverket. Det vil også bli lyst ut et FoU-prosjekt som skal se på omfang av merarbeid og ulike relevante problemstillinger knyttet til blant annet kostnader og effektene på arbeidsmarkedet ved eventuelle endringer. Arbeidsgruppen skal legge frem sine forslag innen 1. september 2026.»

Dette medlem går imot forslag 2 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 3

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at ansatte i varehandelen omfattes av arbeidsmiljølovens vern mot natt- og søndagsarbeid.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til statsrådets svar:

«Representantene trekker frem flere problemstillinger knyttet til varehandelen, som behandles i rapporten 'Natt- og alenarbeid i varehandelen'. Rapporten var nylig på offentlig høring, og departementet arbeider med å gå gjennom høringsinnspillene og vurderer hvordan den skal følges opp. Jeg vil imidlertid understreke at varehandelen ikke er 'unntatt' fra arbeidsmiljølovens vern mot nattarbeid og søndagsarbeid – slikt arbeid er som hovedregel kun tillatt dersom arbeidets art gjør det nødvendig. I rapporten konkluderer utvalget med at det er behov for en strengere praksis knyttet til bruken av nattarbeid og at det må gjøres konkrete og reelle vurderinger, hvor hensynet til arbeidstakers vern veies opp mot samfunnets og virksomhetenes behov. Utvalget har ikke foreslått endringer i arbeidsmiljøloven på dette punktet. Når det gjelder søndagsarbeid, nevner jeg at begrensninger i arbeidsmiljøloven knyttet til hyppigheten av søndagsarbeid kommer til anvendelse, samt reglene i helligdagsfredloven om utsalgssteder.»

Dette medlem går på denne bakgrunn imot forslag 3 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 4

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at det stilles lignende krav for aleinearbeid som for nattarbeid, altså at det kun kan tillates når det er helt nødvendig. Ansatte som jobber aleine eller om natta, må ha

tilgang til umiddelbar hjelp fra vektere ved behov, og hvis dette ikke er mulig, kan ikke aleinearbeid skje.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til merknad med utdrag fra statsrådets svar til forslag 3 i representantforslaget og går på denne bakgrunn imot forslag 4 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 5

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er som både statsråden og forslagsstillerne opptatt av seriositet i offentlige anskaffelser og viser her til regjeringens arbeid med en norgesmodell med nasjonale seriositetskrav for alle offentlige anskaffelser og til statsrådets svarbrev:

«Konkurranse om offentlige oppdrag skal ikke skje på bekostning av ansattes lønns- og arbeidsvilkår, og uanstendige arbeidsvilkår skal selvsagt ikke være et konkurransefortrinn.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at bedrifter med tariffavtaler blir prioritert ved offentlige oppdrag.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at for leverandører til stat, kommuner, fylkeskommuner og offentligrettslige organer i offentlige anskaffelser gjelder forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Forskriftens formål er å bidra til at offentlige oppdragsgivere skal velge seriøse virksomheter, og at de som arbeider i eller for disse virksomhetene, har anstendige arbeidsforhold.

Dette medlem understreker at oppdragsgiver kan stille krav om både lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende tariffavtale for den aktuelle bransje, og da trenger man ikke stille krav om at en tariffavtale skal inngås, men man kan kreve at det som står i tariffavtalen, skal følges. Dette ble avklart i skriftlig svar fra daværende statsråd Anniken Hauglie til Per Olaf Lundteigen i 2019, jf. Dokument nr. 15:599 (2019–2020).

Dette medlem går derfor imot forslag 5 i representantforslaget.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen synliggjøre at oppdragsgiver kan stille krav om både lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende tariffavtale for den aktuelle bransje.»

Representantforslagets forslag 6

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle steder som har fått status som 'typisk turiststed' i henhold til helligdagsfredloven, og komme tilbake til Stortinget med nye og strengere regler for å oppnå slik status. Reglene skal inneholde en tidsbegrensning for hvor lenge et sted kan ha status som 'typisk turiststed' før det må søkes på nytt.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet ikke vil utvide ordningen med søndagsåpne butikker.

Dette medlem går imot forslag 6 i representantforslaget.

Representantforslagets forslag 7

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til sine merknader og forslag i Innst. 466 L (2024–2025), jf. Representantforslag 210 LS (2024–2025) L-delen og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille alle søknader om å få status som 'typisk turiststed' i henhold til helligdagsfredloven i bero frem til nye kriterier for å oppnå slik status er lagt frem.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til merknader under forslag 6 og går imot forslag 7.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå kriteriene for at utsalgssteder på områder, etter søknad fra kommunen og vedtak av statsforvalteren, kan få status som 'typisk turiststed' i henhold til helligdagsfredloven.»

Representantforslagets forslag 6 og 7

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til statsrådets svarbrev:

«Til forslag 6 og 7 viser jeg til at regjeringen i samsvar med Hurdalsplattformen vil holde fast på dagens regelverk om søndagsåpne butikker. De samme forslagene ble fremmet i Dokument 8:4 S (2023–2024), og jeg viser til behandlingen den gang. Det er viktig å beholde Side 3 søndagen som en annerledesdag. At søndagsåpne butikker ikke skal være hovedregelen i Norge, har bred støtte, både i handelsnæringen, fagbevegelsen og flertallet i befolkningen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer i arbeidsmiljøloven, slik at deltidsarbeidende får overtidsbetalt for ekstraarbeid ut over avtalt stillingsbrøk, og ikke etter at vedkommende har arbeidet mer enn 40 eller 37,5 timer per uke.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at ansatte i varehandelen omfattes av arbeidsmiljølovens vern mot natt- og søndagsarbeid.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at det stilles lignende krav for aleinearbeid som for nattarbeid, altså at det kun kan tillates når det er helt nødvendig. Ansatte som jobber aleine eller om natta, må ha tilgang til umiddelbar hjelp fra vektere ved behov, og hvis dette ikke er mulig, kan ikke aleinearbeid skje.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at bedrifter med tariffavtaler blir prioritert ved offentlige oppdrag.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle steder som har fått status som «typisk turiststed» i henhold til helligdagsfredloven, og komme tilbake til Stortinget med nye og strengere regler for å oppnå slik status. Reglene skal inneholde en tidsbegrensning for hvor lenge et sted kan ha status som «typisk turiststed» før det må søkes på nytt.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen stille alle søknader om å få status som «typisk turiststed» i henhold til helligdagsfredloven i bero frem til nye kriterier for å oppnå slik status er lagt frem.

Forslag fra Senterpartiet og Rødt:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i arbeidsmiljøloven, slik at søknader om bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid til Arbeidstilsynet som begrunnes med at arbeidstakerne arbeider utenfor sitt hjemsted og har behov for friperioder, må ha som forutsetning at arbeidsgiver har sendt arbeidstakerne på oppdrag.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 8*

Stortinget ber regjeringen synliggjøre at oppdragsgiver kan stille krav om både lønns- og arbeidsvilkår i henhold til gjeldende tariffavtale for den aktuelle bransje.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen gjennomgå kriteriene for at utsalgssteder på områder, etter søknad fra kommunen og vedtak av statsforvalteren, kan få status som «typisk turiststed» i henhold til helligdagsfredloven.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:210 LS (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen og Tobias Drevland Lund om å forsvare normalarbeidsdagen, styrke fagbevegelsens innflytelse og reversere tidligere svekkelser av arbeidsmiljøloven – bokstav B – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. mai 2025

Freddy André Øvstegård

leder

Anna Molberg

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
25/1650-

Dato
4. mai 2025

Representantforslag 210 LS (2024–2025) om å forsvare normalarbeidsdagen, styrke fagbevegelsens innflytelse og reversere tidligere svekkelser av arbeidsmiljøloven

Jeg viser til arbeids- og sosialkomiteens brev 24. april 2025, hvor komiteen ber om en vurdering av representantforslag 210 LS (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen og Tobias Drevland Lund. Forslag B nr. 6 og 7 hører under barne- og familieministerens ansvarsområde, og svar til disse er utarbeidet av BFD.

Representantene fremmer flere forslag knyttet til arbeidstid. Reglene om arbeidstid skal verne arbeidstakere mot uforsvarlige ordninger som kan gå ut over helse og sikkerhet, og ivareta en nødvendig balanse mellom arbeid, hvile og fritid. Lange arbeidsdager og lite hviletid er forbundet med økt risiko, både for arbeidstakerens helse og for skader og ulykker på arbeidsplassen. Det samme gjelder arbeid om natten. Derfor er det viktig at loven setter rammer.

Samtidig er det viktig med fleksibilitet, og loven åpner på flere områder derfor for at det kan avtales unntak. Enkelte unntak kan avtales direkte mellom arbeidsgiver og den enkelte arbeidstaker. Større unntak krever lokal avtale med tillitsvalgte i virksomhet bundet av tariffavtale. De mest omfattende unntakene og lengste skiftene kan ikke avtales direkte med den enkelte ansatte, men er forbeholdt avtale med fagforening med innstillingsrett. Dette er for å sikre et jevnere styrkeforhold og at arbeidstakers interesser ivaretas. Denne fleksibiliteten skal sikre arbeidstidsordninger som ivaretar arbeidstakers helse og velferd og samtidig er tilpasset virksomhetenes behov.

Partene i arbeidslivet spiller derfor en viktig rolle i reguleringen av arbeidstid, herunder gjennomsnittsberegning, nattarbeid og søndagsarbeid, som ofte også er regulert i

tariffavtaler. Arbeidstid er videre et tema som har blitt utredet flere ganger. Jeg er gjort kjent med at enkelte fagforeninger og arbeidstakere opplever press på å inngå avtaler om gjennomsnittsberegning av arbeidstid. Siden arbeidstid er sammenvevet med tariffavtaler og lønn mener jeg at utgangspunktet må være at videre diskusjon omkring disse spørsmål, først og fremst skjer i regi av parten. Jeg vil imidlertid ta initiativ til en dialog med partene for å diskutere problemstillingen nærmere og for å høre deres erfaringer og synspunkter.

Representantene trekker frem flere problemstillinger knyttet til varehandelen, som behandles i rapporten «Natt- og alenearbeid i varehandelen». Rapporten var nylig på offentlig høring, og departementet arbeider med å gå gjennom høringsinnspillene og vurdere hvordan den skal følges opp. Jeg vil imidlertid understreke at varehandelen ikke er «unntatt» fra arbeidsmiljølovens vern mot nattarbeid og søndagsarbeid – slikt arbeid er som hovedregel kun tillatt dersom arbeidets art gjør det nødvendig. I rapporten konkluderer utvalget med at det er behov for en strengere praksis knyttet til bruken av nattarbeid og at det må gjøres konkrete og reelle vurderinger, hvor hensynet til arbeidstakers vern veies opp mot samfunnets og virksomhetenes behov. Utvalget har ikke foreslått endringer i arbeidsmiljøloven på dette punktet. Når det gjelder søndagsarbeid, nevner jeg at begrensninger i arbeidsmiljøloven knyttet til hyppigheten av søndagsarbeid kommer til anvendelse, samt reglene i helligdagsfredloven om utsalgssteder.

Til forslaget om å sikre deltidsarbeidende overtidsbetalt for ekstraarbeid ut over avtalt stillingsbrøk, kan jeg opplyse om at Arbeids- og inkluderingsdepartementet har invitert partene i arbeidslivet til en eksternt ledet arbeidsgruppe som skal analysere dommen fra EU-domstolen, utrede handlingsrommet og eventuelle behov for endringer i regelverket. Det vil også bli lyst ut et FoU-prosjekt som skal se på omfang av merarbeid og ulike relevante problemstillinger knyttet til blant annet kostnader og effektene på arbeidsmarkedet ved eventuelle endringer. Arbeidsgruppen skal legge frem sine forslag innen 1. september 2026.

Som representantene er regjeringen opptatt av å styrke seriøsitet i offentlige anskaffelser, og har gjennomført flere tiltak som skal bidra til dette formålet, blant annet gjennom Norgesmodellen. For leverandører til stat, kommuner, fylkeskommuner og offentligrettslige organer i offentlige anskaffelser gjelder forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Forskriftens formål er å bidra til at offentlige oppdragsgivere skal velge seriøse virksomheter og at de som arbeider i eller for disse virksomhetene har anstendige arbeidsforhold. Konkurransen om offentlige oppdrag skal ikke skje på bekostning av ansattes lønns- og arbeidsvilkår, og uanstendige arbeidsvilkår skal selvsagt ikke være et konkurransefortrinn. Som ledd i arbeidet med Norgesmodellen har regjeringen også lansert en veiledning for oppdragsgivere som ønsker å stille strengere seriøsitetsskrav enn det som følger av nasjonalt regelverk.

Til forslag 6 og 7 viser jeg til at regjeringen i samsvar med Hurdalsplattformen vil holde fast på dagens regelverk om søndagsåpne butikker. De samme forslagene ble fremmet i Dokument 8:4 S (2023–2024), og jeg viser til behandlingen den gang. Det er viktig å beholde

søndagen som en annerledesdag. At søndagsåpne butikker ikke skal være hovedregelen i Norge, har bred støtte, både i handelsnæringen, fagbevegelsen og flertallet i befolkningen.

Med hilsen

A handwritten signature in purple ink that reads "Tonje Brenna". The signature is written in a cursive, flowing style.

Tonje Brenna

